

Mirodnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — no-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2994, 2994 in 2054

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SCLOVENECC

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Otrok vedno manj

V Berlinu se je tretjič sestal mednarodni kongres za proučevanje prebivalstva. Društvo za proučevanje prebivalstva je bilo ustanovljeno l. 1928. v Parizu z namenom, da bi proučevalo vse pojave v zvezi z gibanjem človeškega prebivalstva v posameznih državah, da bi iskalo vzroke, ki vplivajo na razvoj oziroma propadanje narodov, a tudi sredstva, s pomočjo katerih bi bilo mogoče ugodno vplivati na številni in kvaliteten razvoj človeštva.

Že potreba sama, da se je takšno društvo ustanovilo, dokazuje, da je nastopila v problemu razvoja evropskega prebivalstva kriza. Evropa se je pričela vzemirjati zaradi številnega nazadovanja svojega prebivalstva. Neizmerni izgubi 10 milijonov mladih in krepkih človeških moči, ki so usahnile v svetovnem klanju, so se pridružila pokopališča bele kuge, ki se je pod vplivom Malthusovega nauka in splošne morale in gospodarske depresije naglo razširila po Evropi in tudi v zapadnih obmorskih državah.

Na svetu živi danes okoli dve milijardi ljudi, a po podatku prof. dr. M. Burgdorferja na berlinskem kongresu bi zemeljska obla lahko preživljala 8 do 10 milijard človeških bitij. Okoli l. 1800 je na svetu živelo približno 600 milijonov ljudi, prebivalstvo Evrope same se je med tem časom dvignilo od 175 na 500 milijonov. Čeprav vsebuje zemlja po misljenju izvedencev še dovolj življenjskih energij in bi torej lahko prenesla še nove milijarde človeških življenj, je začela človeška sila vsaj v Evropi pešati. Položaj Francije, ki je veljala že pred vojno za najslabšo v pogledu plodnosti, ni danes razmeroma še tako slab. L. 1913 se je rodilo v Franciji 19 otrok na 1000 prebivalcev, leta 1930 še vedno 18, medtem ko je znašal količnik v Nemčiji l. 1913 26,9, l. 1930 pa 18,5. Leta 1932 je Nemčija padla celo na 15,1. Alarmi, ki jih od časa do časa dviga italijanski tisk radi nazadovanja rodovitnosti v Italiji, niso brez razloga. V času od l. 1913—1932 je rodovitnost v Italiji padla od 31,7 na 23,8. Prebitek rojstev nad smrtjo je v Italiji še vedno močan, toda danes bi g. Mussolini potrebo italijanskega naroda po ekspanziji v Afriki mnogo težje zagovarjal na podlagi etnografske statistike, kakor na primer pred vojno. Tudi v Italiji imate danes že mesta, kjer ne doseže rodovitnost več kakor 13 na 1000 prebivalcev. Anglija in še druge severne evropske države tudi naglo propadajo. Na Angleskem (z Irsko) je l. 1913 znašal količnik 24,2, l. 1932 še komaj 15,8 (brez Irske, kjer je znašala 18,9). Švedi so nazadovali od 23,2 na 14,5. V Jugoslaviji je danes količnik še dokaj visok, toda tudi mi v tem pogledu nazadujemo. V razdobju 1924—1929 je znašal 34,2, leto nato pa smo že nazadovali na 33,3.

Azijske države problema nazadovanja rojstev ne poznajo. Tudi v civilizirani Japonski je količnik še vedno tako visok, da se njeno prebivalstvo vsako leto pomnoži za 1 milijon prebivalcev; količnik se je v povojnih letih do l. 1932 zmanjšal samo od 33,2 na 32,9. Prebivalstvo v Aziji se naglo množi in japonski dumping, ki ga čutijo naša podjetja v Evropi, je v prvi vrsti naravna posledica naglega narastka japonskih delavskih množic in pocenitve delavske moči, ki je s prvimi v zvezi. Govorice o azijski nevarnosti niso torej brez podlage.

Primanjkljaj, ki nastaja radi nazadovanja rojstev, skuša civilizacija kriti z zmanjšanjem umrljivosti otrok. Poleg tega se zdi, da se je človeško življenje povprečno nekoliko podaljšalo. Toda kljub temu stoji nekateri narodi že tik pred propadanjem, to je tik pred dnevom, ko bo število mrtvih preseglo število rojenih.

Glede vzrokov, ki uničujejo vplivajo na rodovitnost človeštva, si je socialna veda danes že povsem na jasnem. Ta je danes že povsem ovrgla Malthusove nauke. Naj navedemo nekaj kričočih številčkov iz Nemčije, kjer to vprašanje strokovno obdelujejo in vodijo podrobno statistiko v tem pogledu. Podatki iz l. 1933 kažejo, da je prišlo na 100 višjih vladnih svetnikov in načelnikov nekega nemškega ministrstva samo 110 otrok; na 100 drugih ministerstev uradnikov samo 68 in na vseh 900 uradnikov v ministrstvu samo 966 otrok. V Badenju so ugotovili, da je 18,8% vsega uradništva brez otrok, da pa ima četrtina uradnikov samo po 1 otroka in druga četrtina po dva otroke. Okoli 72% vseh uradnikov, je imelo v tem letu samo po 2 ali manj otrok. Uradništvo v industriji in trgovini in državnih uradih se je glede otrok najslabše odrezalo. Polovica kmetov in kmetskih delavcev ima več kakor 3 otroke, 33% industrijskih delavcev ima tudi več kakor po tri otroke. Značilen je pojav, da imajo industrijski delavci, ki imajo še kosček zemlje, večjo družino. Izmed skupine bančnih uradnikov, ki ima 205—490 mark dohodka, je bilo 23,9 neporočenih in 32,9% poročenih ni imelo sploh otroka, 28,9% po enega in 11,5% po dva. Ta skupina uradništva, ki je razmeroma dobro plačana, bi lahko vzdrževala povprečno po več kakor 2 otroke. Izmed uradniške skupine, ki prejema mesečno od 295—550 mark, je bilo 19% neporočenih, 31% ni imelo nobenega otroka, 32% enega in 14,2% dva otroke.

Nižje uradništvo in delavstvo imata po več otrok in kažeta več življenjske energije kakor najvišja birokracija; zato teži socialna akcija velikih državnikov za tem, da z raznimi ukrepi (s posojili, z znižanjem davkov itd.) podpre prav ta dva stanova in kmeta. Industrijskega delavca skušajo spraviti zopet na deželo, ki je bolj zdrava. Čeprav ne smemo prezreti moralnega momenta in kršitve krščanskega nauka, ki ga je tako jasno podal Pij XI. v znani encikliki in ki ne dopušča v tem pogledu nikakih dvomov, je gotovo, da igrajo pri nazadovanju rojstev važno vlogo tudi ekonomski razlogi. Ustvariti je treba na vsak način tudi trdno gospodarsko podlago družini z uvedbo takozvanih družinskih plač.

Sociologe ne skrbi samo številčno nazadovanje evropskega prebivalstva; ne samo po številu, ampak tudi po kakovosti nazaduje človeški rod. Statistika kaže, da se v zadnjih desetletjih število umobolnih izredno množi. Dokazano je tudi, da se umsko šibkejši in nevarno-

Temelj evropske politike je:

Prijateljstvo med Francijo in Italijo

Mussolini-Napoleon („Intrasigeant“)

Bozen, 29. Se nikoli se ni prijateljstvo Francije in Italije, ki zavzema danes v sru Francije prvo mesto, pokazalo v toliki meri, kakor se kaže zdaj na ozemlju italijanskih vojaških vaj v južnem Tirolu. Te vaje so bile danes končane s tem, da je »modra armada« potisnila nazaj »rdečo«, ki je bila vdrla s severa na jug do erte Malé-Gles-Cavalese—Predazzo ob rekah Noce in Avisio, »katere jo je »modra armada« pregnala. »Rdeči« so predstavljali nemško armado, ki je skozi avstrijske Tirole vpadla v italijansko ozemlje. Seveda so zmagali »modri«, ki so napravili protinapad z 8 divizijami na motorjih in z lahkim tanki. Po trditvi italijanskih krogov so vaje dokazale, da ima Italija prvovrstno armado, ki tudi za slučaj vojne v Abesiniji lahko brani domovino tudi na evropski fronti. Edini neugodni moment je bil, da se ni mogel prav razviti napad letal na sovražnika, ker je ves čas nagajalo vreme in je dva dni lilo kakor iz škafa.

Cete se zdaj zbirajo pri Ronconi pri Boznu, kjer jih bosta pregledala kralj in Mussolini. Ob tej priliki bo imel Mussolini nagovor na častnike, ki jih je okoli 4000.

Najbolj so značilni navdušeni komentarji o duceju in italijanski armadi v francoskem tisku. »Intrasigeant« primerja Mussolinija z Napoleonom. Tudi ostali francoski listi navdušeno hvalijo pripravljenost in bojevitost italijanske armade ter izražajo svoje veselje, da more Nemčija računati na mogočno italijansko-francosko fronto, podprto eventualno tudi od Male antante in rdeče armade, ako bi hotela izkoristiti sedanji položaj v svoje namene.

Ukrepi italijanskega ministrskega sveta

Na seji ministrskega sveta v Boznu je Mussolini podal najprej ekspezo o mednarodnem položaju. Nato se je bavil z govori Anglije in dejal, da italijanska politika niti direktno niti indirektno ne ogražja interesov britanskega imperija, ampak hoče samo urediti svojo zadevo z Abesinijo, kjer ima Italija brez dvoma prednost pred vsemi drugimi velesilami.

Kar se tiče sankcij vojaškega značaja, s katerimi grozijo Italiji nekateri angleški krogi, je Mussolini dejal, da je italijanski vojaški generalni štab to stvar temeljito preučil in da so že zdavnaj storjeni ukrepi proti kakršnim vojaškim akcijam, ki bi jih kdo mislil ukrepati proti Italiji.

Nato je Mussolini govoril o gospodarskem položaju Italije in dejal, da zagotavlja prehrano obilna letošnja žetev. Glede industrijskih potreb je ministrski svet sklenil, da se imajo potrebe industrije glede surovin nasitišiti šele tedaj, ko bo ustrezno sedanjim ali bodočim vojaškim potrebam. Na podlagi teh potreb je ministrski svet sklenil tele odredbe:

1) Obvezen odstop terjatev v inozemstvu in obvezno konverzijo tujih vrednostnih papirjev in italijanskih papirjev v inozemstvu v blagajniške bone z rokom devetih let in obrestno mero 5%.

2) Začasno omejitev dividend delniških družb, tako da nobena delniška družba prihodnja tri leta ne bo smela dati svojim delničarjem večjih obresti kakor 6% vloženega kapitala.

3) Uvede se davek na dividende od delnic, ne izvzemši niti delnic, ki se glase na prihodnost. Ta davek bo znašal 10% obresti na vse delnice in slične papirje, ki se ne glase na ime in ki so jih izdali na področju kraljevine Italije, zasebne družbe ali zasebne ustanove.

4) Izdane so odredbe o potrebi nadomestkov običajnega goriva. Po določbah te uredbe

teženi ljudje hitreje množijo kakor normalni. Od l. 1877 do l. 1926 se je v Nemčiji število slaboumnih štirikrat pomnožilo. Skupno prebivalstvo ni naraslo v tem razmerju. Po novejših podatkih imamo samo v Jugoslaviji 22.500 slaboumnih otrok. Treba je torej skrbeti tudi za kvalitativno zboljšanje človeškega rodu.

Nemški notranji minister Frick se je na berlinskem kongresu postavil z novo nemško postavo o sterilizaciji. V smislu hitlerjevskih ideologov zahteva sterilizacijo rasna evgenika. Kakor znano, je katoliška cerkev sterilizacijo zavrnila. Ta je proti nanku o krščanski ljubezni in se niti z zgolj fiziološkega vidika ne da zagovarjati. Kdo more n. pr. z gotovostjo trditi, da se človek, ki je obtežen z bremenom dedne padavice in ki po nemškem zakonu zapade prisilni sterilizaciji, ne bo nikdar opomogel? Tudi ni mogoče z gotovostjo trditi, da bo ves njegov zarod manjvreden. Boju za zboljšanje človeškega plemena preostaja drugo dovolj širše področje. Težiti moramo za zboljšanjem splošne higijene, delavnih razmer in ljudskega zdravja. Naj omenimo še, da je Anglija, ki jo zmotno smatramo za prekonzervativno in na drugi strani v gospodarskem pogledu za preliberalno, z zakonom, ki ga je nazvala »housing bill«, določila, po koliko oseb sme stanovati v posameznih stanovanjih; število oseb mora biti v pravem razmerju z velikostjo stanovanja. Jasno je, da je higijenično stanovanje predpogoj za zdravo družino in zdrav naraščanje.

bodo morala vsa motorna vozila, ki služijo skupnim transportom rabiti nadomestek za običajno gorivo.

Ti ukrepi so le nadaljevanje finančnih ukrepov, ki jih je vlada izdala 8. decembra lanskega leta, ko je uvedla monopol prometa s tujimi devizami. Pri tisti priliki je uredila tudi nadzorstvo nad terjatvami in dolgovi italijanskih državljanov v tujini. Sedaj skuša vlada osredotočiti v svojih rokah vse kredite v tujini, kakor je to storila že za uvoz premoga in kovin.

Anglija se ne da premakniti

Sklepi italijanske ministrske konference v Boznu v angleškem tisku presojajo zelo mirno. Anglija bo na odločilni seji Sveta Zveze narodov končnoveljavno formulirala kompromisni predlog, ki dovoljuje Italiji zelo obsežne teritorialne in gospodarske koncesije v Abesiniji, absolutno pa vztraja na nedotakljivosti abesinskega visokogorja, kjer se nahaja Tansko jezero. Dejstvo je namreč, da bi mogla velesila, ki bi se polastila tega ozemlja, spremeniti tok modrega Nila, od katerega zavisi rodovitnost Sudana in Egipta — kjer Anglija pravkar gradi čudo tehnike pri Senaariju, kjer bo zgrajen vodni rezervoar 5 milijard kubnih metrov — in usmeriti nilske vode proti Rdečemu morju. Tega Anglija seveda za nobeno ceno ne bo dopustila.

Ako bi Italija ta predlog odklonila, bo Velika Britanija na vsak način skušala dobiti od Zveze narodov proti Italiji gospodarske sankcije in bo izvajala proti njej miren moralen bojkot in do neke meje gospodarski bojkot, kateremu Italija ne bo aas.

Kar se tiče Francije, bo, kakor poročajo iz Pariza, Laval storil vse, da prepreči zapletljaj v današnjih razmerah, ki so za Evropo tako nevarne.

O tem torej, da bi Anglija zahtevala oziroma sama izvajala kakšne vojaške sankcije proti Italiji, zaenkrat ni govora, pač pa Velika Britanija nadaljuje svoje varnostne ukrepe v Sredozemskem in Rdečem morju. Tako je odpisala v glavno mesto britske Somalije križarko »Colombo«. V pristanišču

Glede omejitve dividend trgovskih in industrijskih podjetij pravijo merodajni krogi, da hoče vlada z njimi preprečiti nove vojne bogataše. Presežek nad predpisano dividendo bo izpremenjen v državne papirje. Zato bo tega dobička deležen ves narod. Sklep glede nadomestkov za običajna motorna goriva naj pospeši osamosvojitve države od tujine. Tendence vseh teh ukrepov je, da mora Italija odslej za primer vojne kriti vse svoje potrebe sama.

La Valette na Malti grade poseben branik, ki naj otežkoči dostop sovražnim ladjam. Ta nasip je mnogo večji od tistega, ki so ga bili Angleži zgradili na Malti v svetovni vojni. Britanska sredozemska mornarica je odplula danes na svoje drugo polletno križarjenje. Posebnost sedanjega križarjenja pa je v tem, da angleške ladje topot ne bodo pristale v jadranskih pristaniščih in da bodo plule okoli palestinske obale in ob vhodu v Sueski prekop.

Medtem pa angleška industrija dela sijajne posle in dobiva iz Italije ogromna naročila.

Abesinski cesar gre na fronto

London, 29. avgusta. AA. Reuter poroča iz Addis-Abebe: Cesar Haile Selassie se je odločil, če pride do vojne, sam prevzeti vrhovno poveljstvo in oditi na fronto. Za poveljnika Addis-Abebe je določil svojega brata kneza Emeruja, Ras Emeru je zelo priljubljen v državi in uživa posebno spoštovanje pri tujcih. Živečih v Abesiniji. Poznajo ga kot zelo sposobnega in idealno pravičnega moža. Kot poveljnik prestolnice bi imel Ras Emeru v vojni zelo veliko oblast.

Italija ima brodogrje pripravljeno

Rim, 29. avg. b. V dobro poučenih krogih se trdi, da je šef generalnega štaba italijanske mornarice sklenil ukreniti vse potrebno, da bo italijansko vojno brodogrje vsak trenutek popolnoma pripravljeno.

Britski lev se je oglasil

London, 29. avgusta. TG. Angleška diplomacija je zapustila svoje stališče čakanja in njen jezik postaja čedalje bolj odločnejši. Nč več ni dvoma, da Anglija ne bo stavljala novih predlogov več in da bo v Ženevi, ako Italija ne spremeni svojega stališča, zahtevala proti Italiji kolektivne sankcije ali pa jih bo izvajala sama. To je posledica Mussolinijevega ekspezeja na seji italijanskega ministrskega sveta v Boznu. Na angleškem zunanjem uradu pravijo, da tej seji, da se Italija z vsemi močmi trudi, kako bi našla mirno rešitev v abesinski zadevi. Resnica je ta, piše v polidicielni izjavi »Times«, da je Ita-

lija imela še pred večeršnjim prliko, da sprejme angleški predlog za mirno rešitev, toda Italija je ta predlog z zaničevanjem odklonila. Glede Mussolinijeve izjave, da se on ne bo dotaknil britanskih interesov, izjavljajo v Londonu, da, kadar bodo britanski interesi prišli v poštev, bo Anglija govorila drugače, nego je govorila dozdaj. Najvažnejša pa je izjava, ki prihaja iz merodajnih krogov, da bi vojna z Abesinijo bila kršitev britskih pravic in bi prisilila Anglijo,

odgovoriti na način, dostojen Anglije.

Strašna nesreča ob Vierwald jezeru Belgijska kraljica Astrid mrtva - Kralj lažje ranjen

London, 29. avgusta. Reuter poroča iz Luzerna, da se je belgijska kraljevska dvojica ponesrečila z avtomobilom. Kralj Leopold je ranjen, kraljica pa je mrtva.

Nesreča se je zgodila pri Merlichachnu v bližini Quesnachta ob Vierwaldstättskem jezeru. Avtomobil, ki ga je vodil belgijski kralj, je iz dozdaj neznanih vzrokov zdrvel s ceste, se zaletel v drevo in strmoglavil v jezero, ki tam ni globoko. Pri tem je vrglo kraljico v drevo. Dobila je močno razpoko na lobanji in je kmalu preminula. Belgijski kralj ima več poškodb na glavi, ki pa niso nevarne. Šofer je dobil več brazgotin. Belgijskega kralja je nesreča tako skrušila, da ni mogel dati nobenih podrobnih podatkov.

Avtomobil se je zaril v tla jezera in se še zme-rom nahaja tam.

V Berlinu so izvedeli o strašni nesreči po bruselskem radiju. Vest je zbudila silno prepadenost

in globoko žalost med prebivalstvom. Pred uredništvom listov se zbirajo veljkanske množice ljudi in žele izvedeti vse podrobnosti o nesreči. Mnogi so do poslednjega trenutka upali, da vest bruselskega radia vendarle ne bo resnična ali pa vsaj pretkana.

Na mnogih poslopih je vise zastave na pol droga.

Od kraljevske družine ni ta trenutek nikogar v Bruslju. Kraljica-mati Elizabeta se že dalj časa mudi v Napoliju pri svoji hčeri, italijanski prestolonaslednici. Brat kralja Leopolda III., grof Flandrijski, potuje po tujini, otroci kraljevskega para so bili pa pri svojih starših v Švici.

Dan svečanega pogreba kraljice Astride še ni določen.

Predsednik belgijske vlade Vanzeeland je takoj, ko je zvedel o tragični smrti belgijske kraljice Astride, sklical sejo ministrskega sveta. Predsednik Vanzeeland bo še danes odpotoval z letalom v Švico.

Novica o tragični smrti belgijske kraljice Astride je zbudila veliko žalost po vsem svetu in je globoko pretresla vse kroge. Sožalne izjave so že dosepele v Bruselj iz vseh prestolic evropskih in drugih držav.

O nesreči sami se izve, da je kraljevski avtomobil vozil z brzino 80 do 90 km na uro ter da se je zaletel in prevrnil čez rob jezera ob močnem zavinku.

Bruselj, 29. avgusta. TG. Vse mesto je zaradi tragične smrti kraljice Astride zavilo v globoko žalost. Z vseh hiš vasio žalne zastave. Tudi poslopj svetovne razstave so v žalnem oblačilu. Vse predstave so odpovedane.

Bruselj, 29. avgusta. AA. Zaradi mednarodne žalosti bosta borzi v Bruslju in Anversu danes zaprti.

Nadaljevanje na 2. strani

Prva seja Male zveze

(Poročilo našega poročevalca)

Bled, 29. avgusta.

Danes je prvi dan zasedanja Male zveze. Predsednik vlade dr. Milan Stojadinović je že tri dni osebno pripravil vse podrobnosti, se razgovarjal s poslanci, francoskim, italijanskim, madžarskim in turskim, da bi dobil jasno sliko o položaju, ki ga je danes dopoldne kot predsednik Male zveze za tekoče leto obrazložil za uvod k dnevnemu redu blejske konference. Titulescu je prišel sredi in jo vzročil na promenadi nenavadno živahnost, ki jo more vzbuditi le ta veliki popotnik po vseh evropskih prestolih in letoviščih, kjer so se sestajale mednarodne konference. Njegov modri vagon stoji sedaj na blejskem kolodvoru, da ga popelje bogve kam. Kot zadnji je prišel danes češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš, ki je bil izredno toplo sprejet od vseh tukaj se nalajajočih odličnikov in tudi od časnika, ki jih skoro vse pozna, in je postal z njimi osebni prijatelj. Ministri so odšli nato v Belveder, kjer se je konferenca začela ob 10 dopoldne.

Časnikarski generalštab na delu

Medtem pa je začelo tudi delo časnikarske Male zveze, ki obhaja desetletnico svojega obstoja in ki je s svojimi 40 člani, ki so tukaj na Bledu, doprinesla k nenavadni oživitvi blejskega sestanka. Tudi o njih je treba spregovoriti. Zasedli so Parkhotel, kjer so zelo udobno postreženi ter jim je dal hotel na razpolago lepe prostore za njihovo časnikarsko strategijo. Včeraj so napravili par izletov. Bili so tudi v Bohinju, kjer jim je priredil predsednik Zivanovič kosilo v Bellevue nad Sv. Janezom, potem ko so se vpisali v dvorno knjigo. Sli so celo do slapa Savice. Polni so pohvale do naše narave, do čistosti in udobnosti naših hotelov in vil ter občudujejo gostoljubno postrežbo, ki daje poseben čar našemu gorenjskemu letovišču. Na današnjih dveh konferencah so časniki Male zveze še bolj utrdili svojo organizacijo. Dali so ji pravila, s katerimi postaja Mala zveza tiska odslej moralna osebnost z velikimi privilegiji in s težavami nalogami na polju utrjevanja medsebojne vzajemnosti.

Posebej pa je pri poglavju o časnikiarjih treba omeniti vlogo, ki jo igra šef našega osrednjega tiskovnega urada dr. Lukovič. V Parkhotelu je ustanovil svojo posebno poročevalsko agencijo za vsakdanja poročila v francoskem jeziku. Nadalje je prevzel nase vsa skrb za čim prijetnejše bivanje časnikarjev in za brezhibno poročanje. Telefoni izvršno delujejo. Telefonska služba je v Parkhotelu sijajno urejena. Dnevni red se razvija brez vsake motnje. Menda bo sedaj prvič v zgodovini konference na teh naših državah, da vse funkcionira brezhibno in brez nervoznosti. Vse je zadovoljno, in če je sredi na banketu, ki ga je priredil dr. Lukovič na čast časnikarjem, skromno poudaril, da si je stavil na Bledu nalogo, da bodo časnikarji zadovoljni, mu moramo sedaj izreči priznanje, da je s svojo ljubeznivo strogostjo in čutom za disciplino dosegel oboje: zadovoljnost časnikarjev z gostoljubnostjo, ki jo tako lepo posreduje ga. Kenda v Parkhotelu, in audi dejstvo, da deluje telefonska služba in časnikarski generalni štab nemoteno v vse dele Evrope. Danes so bili časnikarji gostje v Sportnem hotelu na Poldjuki, kjer so bili zopet predmet najbolj ljubeznive pozornosti.

Pisana družba velikih in malih

Medtem pa je šla konferenca treh ministrov svojo pot. Proti 11. uri je nastala okrog Toplice, Belvedera in Parkhotela pravcata gneča. Ni mogoče prešteti vseh ministrov in poslancev, ki so se dregali pod dežniki — kajti bilo je kot iz skaf. Domači, tuji poslanci, cela šuma poslaniških tajnikov, vitkih in mladih pisarjev, ki se ob velikih odličnikih dregajo in se pripravljajo na svoj bodoči poklic. Dolgi, suhi, toda simpatični francoski poslanik Dampierre nekam nervozno hiti po hotelskih vezah, turski poslanik Hajdar Ali pa pomežkuje skozi očala. Romunskega poslanika Guranescu nekam žepa in noče s tajniki, ki ga vlečejo v nadstropje. Italijanski poslanik sedi ves zagonečen in ves zatopljen ob oknu terase. Madžarski poslanik Alt pa krega časnikarje, da mu pripisujejo preveč važnosti. Podonavski pakt, da, že, že, toda to ni bilo najvažnejše. Časnikarji ga sprašujejo, kdaj da bo imenovan madžarski vojaški atašee v Belgradu, jugoslovanski pa v Budimpešti. Toda von Alt o tem ničesar ne ve... Zatem hitro pride češkoslovaški poslanik in sprašuje po Benešu ter nima časa. Sledi defile naših novoimenovanih poslancev dr. Protiča (Praga), Martinaca, dr. Pelivanoviča (Madrid), Konstantina Fotiča (Washington), ki se trudi v družbi ameriškega poslanika Wilsona, da bi izvedel, če je Amerika tudi tako prijetna kot Zeneva. Mali dunajski poslanik Nastasijević drsi mimo z mastno aktovko. Kam? Proti Belvederu. Venomer pa se spreha dr. Vošnjak in išče stezico do Beneša. Tudi bivši carski poslanik Strandman je tu, a je tih in skrit.

Bruselj, 29. avgusta. AA. Ministrski svet je imel danes popoldne spominsko sejo, na kateri je predsednik vlade Vanzeeland s pretresljivimi besedami govoril o smrti mlade kraljice.

Kralj se bo jutri vrnil v Bruselj, kjer bo osebno dopolnjeval priprave za pogreb svoje soproge.

Danes dopoldne so zastopniki poslaništva osebno izrekli sožalje zunanjemu ministru tako v svojem imenu, kakor v imenu svojih vlad. Jutri dopoldne bo pa ves diplomatski zbor pod vodstvom apostolskega nuncija še enkrat obiskal predsednika vlade in mu korporativno izrekal sožalje.

Lutern, 29. avgusta. AA. Prestolonaslednik Bodouin in princesa Josipina Charlota sta sredi odpotovala v Bruselj, tako da se ob današnji katarski nista več mudila v Švici.

Se je vsemu svetu v spominu smrtna nesreča, ki se je pripetila belgijskemu kralju Albertu I. februarja 1934, ko je padel z neke strme skale v namršnem gozdu in se ubil, ko izveva za drugo nesrečo belgijske kraljevske družine, ki je zahtevala kot žrtev življenje nadse simpatične švedske princeze Astrid, s katero se je bil Albertov naslednik, Leopold III., poročil pred osmimi leti. Kralj je sicer le lažje ranjen, toda preminula je kraljica, ki si je bila ovojila erca vsega belgijskega naroda in je bila svojem kraljevskemu soprogu najidealnejša družica. Tudi Jugoslavija globoko žaluje ob tej veliki izgubi belgijskega naroda, ki je ob svetovni vojni tako zvesto stal na strani srbskemu narodu in s katerim veže Jugoslavijo najodkritosrčnejše prijateljstvo in čuti kot areo v nesreči, da je božja roka obvarovala življenje kralja.

Vmes pa letajo natakariji z vermutovkami, ki jim prizadeva mnogo škode večja skupina malih in okroglih ljudi z obrtiti glavami, ki mečkajo debele cigare, da bi dobili prostora, in se v nemškem jeziku razgovarja o eksportu strojev v Podonavje. Tudi neke češkoslovaške umetnice so se pomešale vmes. Rahle deklice, ki jih vsi dobro poznajo in ki med seboj rade govorijo madžarski. Tudi nekaj hohštapijev smo našli, med njimi kuharja nekega poslanstva, ki se dekletom predstavlja za vicekonzula, in dva fanta iz naše lepe zgornje Gorenjske, ki sta se nekajkrat predstavila za atašee. Toda bistro oko gospodov v žaketu, ki slonijo ob stenah, jih ne izgubi izpred oči.

Konferenca, o kateri se ničesar ne izve

Tako je pred hotelom Toplice v trenutku, ko skušajo kinooperaterji »Paramounta« postaviti svoje aparate, da bi filmali odhod ministrov iz Belvedera v Bohinjo, kjer so povabljeni h kraljevemu namestniku knezu Pavlu. Trebušne limuzine, vse bleščeče v jarkem solncu, ki je nanekrat poslaljo izza njimi med vrati, ponosna na tako visoke goste. Povabil se je še v gornjem delu hotela Titulescu. Ves nasmejan, vse dobre volje in pikrih dovtipov: Kaj nas gledate? Tja pogledajte na jezero, kako je mirno, gladko. Tako je pri nas v Mali zvezi. Časnikarji so ga vprašali, če tudi pri njih dežuje. Titulescu se nasmeji in klobuk nasloni nazaj na tilnik, kot da bi bil kak gorenjski fant. V širokem zamahu odhiti proti avtomobilom. Drugi pride ves majhen, a hudomušno mežikajoč časnikarjem, ki jih je skrbna roka postavila v spremstvo, češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš v cilindru. Na desni nje-

gova zvesta spremljevalka ga. Beneševa. Na ošok hočeta, toda zadržujejo ju in vlečejo pred fotografske aparate. Sele nato ju odpelje njuna limuzina. Zadnji je naš ministrski predsednik dr. Stojadinović, eleganten, miren in dostojanstven. Kratak pozdrav in že je njegova silhueta ob njegovi gospe soprogi izginila. Vidi se mu, da je veliko delal vse te dni in noči in da je z veliko odgovornostjo vzel na rame vodstvo Male zveze, ko od nje Evropa veliko pričakuje, več, kakor pa v vseh petnajstih letih njegove obstoja. Dr. Stojadinović napravila vtiš dalekovidnega državnika in brez dvoma bo ta vtiš prevladoval pri zeleni mizi, kjer sta ga prvič srečala dva leva Male zveze, Beneš in Titulescu.

Dopoldanska seja je bila končana. Poročil ni nobenih tako, da ničesar ne vemo, o čem so govorili v salonu prvega nadstropja. Nadaljevali so delo pri knezu-namestniku v Bohinju. Sedaj, ko to poročamo, zopet zborujejo v Belvederu. Nocoj napravijo še kratak izlet v okolico, da bodo gospodje sami brez vsiljivih radovednežev obravnavali točko za točko dnevnega reda, ki je zelo obširen in za jema politični problem od srednje do vzhodne Evrope.

Nocoj bo velik vrvež po vseh večjih hotelih Bleda. Časnikarji bodo pri Petranu, ministri v Toplicah. Velike priprave za večerno prireditev so v Parkhotelu, kjer bo jutri zvečer ban dravske banovine dr. Dinko Puc sprejel vse ministre in diplomate na svečani soareji. Le temu se čudijo vsi, ki so bili na konferenci v Stresi, zakaj si konferenca ni izbrala za sedež otok, kjer bi bila varna pred radovednostjo in kjer bi državniški lahko potegnili za zvočnik, da bi se jim njihove želje izpolnile. V Stresi na Isoli Belli tega niso imeli. Na Bledu pa imamo vse to in še mnogo lepšega, a se tega ne poslužujemo.

In jezero bo oživilo, tako pa bodo dremale naše blejske barke ob obalah nekam otožno, da so bile pozabljene, ko je po blejskem mestu šel žunder mednarodne politike.

Govor našega zunanjega ministra

Mala zveza ne bo dovolila kršitve mirovnihih pogodb

Predsednik jugoslovanske vlade g. dr. Stojadinović je na banketu, prirejenem na čast dr. Benešu in g. Titulescu v hotelu »Toplice« na Bledu imel sledeči govor:

Na današnjem sestanku, ki krona 15 letnico obstoja Male zveze, naj nam bo dovoljeno reči, da nas skromnost našega imena pooblašča, da smo tembolj ponosni na uspehe, dosežene teh 15 let. V težkočah te tako dolge dobe naša grupacija res nikdar ni prenehala utrjevati se leto za leto vse močnejše in močnejše, vse bolj in bolj prilagodila svoji nalogi. Čas in preizkušnje, ki sicer toliko stvari ubijajo, niso mogle ničesar proti tej organizaciji razuma, kakršna je Mala zveza. S posebno vedrostjo se danes spominjamo važnih datumov teh poslednjih 15 let, vse tiste vrste važnih sklepov in dogovorov, skupaj sprejetih z namenom kar najtesnejšega sodelovanja na vseh poljih. Vsi ti sklepi so bili tudi navdahnjeni z onim tesnim prizadevanjem naših treh držav, ki je stremelo po ohranitvi, okrepitvi in zboljšanju razmer, ustvarjenih z mirovnihih pogodbami v tem delu Evrope. Mi bomo nadaljevali to pot postopne izgradnje in bomo dodali nove zgodovinske datume k tistim, ki so že obeleženi, ponavljam, datume, ki bodo pomenili samo dovršitev in razvoj naše organizacije. Mi smo vezani v sedanjosti s sistemom solidnih in lojalnih pogodb, s sistemom, ki se naslanja na organizme, slične našemu, tu imam v mislih balkanski sporazum — ki deluje v duhu in tradicijah pakta Društva narodov. Ta sistem predstavlja danes enega izmed temeljev evropske politične stabilnosti. Za bodočnost, ki si jo želimo in jo pojmuemo boljše in vedrejšo od sedanjosti, za to bodočnost, gospoda, naj mi bo dovoljeno izraziti našo vero in našo nado v srečnejši razvoj našega skupnega dela. Morali se bomo prilagoditi zahtevam trenutka in razmer, toda zmerom v stalni zvestobi do našega programa in neizpremenljivega cilja, a ta cilj je mir in v primeru potrebe skupna obramba te največje dobrine. Vsaka posebna ali kolektivna akcija, ki stremi k temu cilju, bo naša Mala zveza pripravljena za sporazum in sodelovanje.

Mi smo proglasili to načelo že večkrat. Danes ga moramo svečano ponoviti: Mala zveza zahteva za pogoj tega sodelovanja edino kategorično zahtevo, da se položaj, nastal z mirovnihih pogodbami, v kolikor tičejo Male zveze, spoštuje in da se ga nihče ne dotika, ne posredno ne neposredno. Akcija Male zveze je po takem popolnoma v skladu z akcijo vseh tistih, ki iskreno žele ohraniti miru.

Izredno sem srečen, da tu na Bledu sprejemam svoje prijatelje in tovariše, Nj. eks. dr. Beneša, zu-

nanjega ministra češkoslovaške republike, in g. Titulesca, zunanjega ministra kraljevine Romunije, v enem izmed najlepših dekorov, kar vam jih moremo pokazati, v dekoru, polnem skladja, kjer se celo strme gore in stari grad, nekoč morda nevarni moidočim, oplemenitujejo v atmosferi blagosti in sinjine, atmosferi, ki izključuje vsako sirovost. Ta atmosfera se najbolje poda našemu delu in ustreza našemu duševnemu stanju. Zato vama želim, draga tovariša in prijatelja, najprisrčnejšo dobrodošlico na lepem Bledu.

Ko končam, mi je do tega, da izrazim najiskrenejše želje za vzvišeno osebnost Nj. Vel. kralja Romunije Karola, za osebnost Nj. eks. predsednika češkoslovaške republike Masaryka. Dvigam čašo na zdravje svojih eminentnih kolegov, Nj. eks. dr. Beneša in Titulesca, in pijem za napredek in srečo naroda romunskega in češkoslovaškega!

Od leve na desno: min. preds. dr. Stojadinović, ga. Beneševa, ga. Stojadinovičeva in dr. Beneš

Domači odmevi

Proslava kraljevega rojstnega dne

Belgrad, 29. avg. m. Odbor za proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. je obiskal belgradskega župana in mu izročil program za proslavo. Kakor se vidi iz tega programa, bo glavni dan proslave 5. septembra. Tedaj se bo vršila povorka z bakljado po mestu.

★

Belgrad, 29. avg. m. JNS, ki je imela včeraj svoj sestanek, je napovedala svoj drugi sestanek 7. septembra. Na včerajšnji sestank je prišlo od 40 povabljenih oseb samo 19. Na tem sestanku pa ni prišlo do končnega sporazuma in je bila ravno zaradi tega sklicana druga seja za 7. septembra, na kateri se bo skušal ponovno doseči sporazum.

Narodni poslanci bivše demokratske stranke, ki so imeli preteklo nedeljo konferenco v kabinetu bivšega ministra Ignjata Stefanovića, so govorili o vprašanju, kako urediti odnose napram JNS in so sklenili, da skličejo ponovno sestanek za 2. september, da bi v tem času lahko izvedeli za razpoloženje volivcev z ozirom na vprašanje, ki se je razpravljalo na tej konferenci. Že samo dejstvo, da je sestanek ponovno sklican za 2. september, pove, da ni bilo soglasja. Danes pa je Ignjat Stefanović po dobjenih informacijah iz notranjosti države o neugodnem položaju sklenil, da se odprdi zgoraj določeni sestanek še za dva dni, tako da bo šele 4. septembra. Smatra, da bo v tem času uspel, da vpliva na svoje prijatelje v Belgradu, da bodo ali z njim, ne pa s Tošovićem, ki se je takoj po konferenci odločil za vstop v JNZ.

Bogoljub Jevtić napenja svoje zadnje sile, da bi se obdržal v političnem življenju. Sklenil je za 5. september sejo Jugoslovanskega kluba narodnih poslancev.

Trgovski odnošaji med Poljsko in Jugoslavijo

Belgrad, 29. avgusta. AA. V zvezi s prihodom Jana Marinovskega, odposlanca poljske kompenzacijske družbe v Varšavi, je bilo več konferenc. Glavne naloge teh konferenc so bile: 1. dokončna določitev načela poljsko-jugoslovanskega kompenzacijskega prometa v smislu želj jugoslovanskih izvoznikov in poljskih uvoznikov, in 2. možnost nadaljnega razvoja jugoslovanskega izvoza na Poljsko. V zvezi s tem in na podlagi teh načel je bil sestavljen skupni načrt, ki ga mora sprejeti poljska kompenzacijska družba v Varšavi. G. Marinovski je s svoje strani obljubil, da bodo v Varšavi čimprej sprejeli navedena vprašanja. Takisto bo poljsko-jugoslovanski gospodarski odbor izvedel sklepe teh konferenc, zlasti glede pospešitve izvoza svežih in suhih sliv, jabolk, grozdja, meze, orehov, lubenic, pečk od buč, v prihodnji sezoni za zgodno sadje in povrtnino. Radi izpolnitve gospodarskega sodelovanja so podaljšali pogodbo med poljsko kompenzacijsko družbo in poljsko-jugoslovanskim gospodarskim odborom. Glede zasebnih načel kompenzacijskega obrata so bile sprejete posebne izpremembe, ki bodo že v kratkem rodile ustrežajoče sadove. Vprašanje izvoza drugega blaga poleg sadja ni zahtevalo nobenih izprememb, ker je izvoz tega blaga na Poljsko že v zadostni količini zagotovljen. Izjemo dela samo riba. Glede tega izvoza so bili izdani ukrepi, da ga bodo pospešili.

★

Ciklon na Japonskem

Tokio, 29. avgusta. AA. Nad zapadno Japonsko je divjal strahovit tajfun. Škoda je velikanska, zlasti v primorskem krajih. Po dosedanjih telefonskih in brzojavnih vesteh je samo poplava poškodovala več ko 25.000 poslopj. Človeških žrtev so samo v Tokiu, Osaki in Kobeju našli 21.

Osebnosti

Belgrad, 29. avgusta. AA. Z odlokom ministra za gozdove in rudnike sta imenovana: za šefa kabineta gosp. Mihajlo Janjić, šef kabineta ministra brez portfelja pri predsedstvu vlade, in za šefa personalnega oddelka v oddelku za gozdarstvo gosp. Borisav Nikolić, svetnik ministrstva za gozdove in rudnike.

Belgrad, 29. avgusta. m. Napredovali so pri ravnanstvu državnih železnic v Ljubljani: v 4.-I. za višjega svetnika inž. Jože Turba; v 4.-II. za svetnika Karel Štefin, inž. Janez Leben, inž. Franc Debevec, inž. Adolf Paliga in inž. Anton Ozvald; v 5. pol. skup. za svetnika inž. Stanko Subić, za inspektorja Jože Jenko, Jože Znidaršič, Ivan Kitak, Ivan Turk, Anton Zajc, Francišek Janguba, Konrad Mere; v 6. pol. skup. za višje kontrolorje Avgust Oblak, Jože Lavrič, Mar. Klebel, Božidar Pišek, Ciril Ponikvar, Francišek Srebot, Levoslav Struna in Rudolf Likar; v 7. pol. skup. za višjega pristava inž. Ladislav Elershek, za kontrolorje Franc Heric, Rudolf Zitterschlager, Ludvik Fatur, Rudolf Kumar, Maks Ravter, Albin Martelanc in Metod Kopitar; za višje prometnike Alojz Zavrl, Franc Polak in Jakob Beravec; za višjega nadzornika strojev Franc Treben; za višjega strojevodjo Jakob Kremžar; za višjega tehniika Franc Outrata; za višjega nadzornika proge Alojz Kranjc.

★

Kongres jugoslov. pravnikov

Belgrad, 29. avgusta. AA. Kongres pravnikov kraljevine Jugoslavije bo od 22. do 24. septembra v Belgradu. Po kongresu pojdejo pravniki na izlete po državi, da se seznanijo s pravnimi vprašanji v posameznih pokrajinah. V zvezi s tem je predsednik ministrskega sveta dr. Milan Stojadinović odredil, naj se državnim uslužbencem iz vseh ministrstev, ki bi se hoteli udeležiti tega kongresa, dovolj potrebn dopust od 20. septembra do 4. oktobra 1935 in da se naj ta dopust ne vsteje v redni letni dopust.

Severne države za Zvezo narodov

Oslo, 29. avgusta. AA. Po današnji seji zastopnikov Norveške, Švedske, Danske in Finske je izšel komunik, ki pravi, da so zunanji ministri omenjenih držav proučili vprašanja, ki so na dnevnem redu prihodnjega zasedanja sveta DN, zlasti pa italijansko-abezinski spor. Zastopniki omenjenih držav mislijo, da je treba ta spor urediti v skladu s paktom DN. Švedska, Norveška, Danska in Finska bodo podprle vsako akcijo, ki ji bo cilj ohranitev miru in obvarovanje načel Društva narodov.

Fey nevarno ranjen

Dunaj, 29. avgusta. AA. Rane ministra Feya, ki se je bil včeraj z avtomobilom ponesrečil, niso tako nedolžne, kakor so prvotno poročali, temveč zelo nevarne. Minister si ni samo pretresel živce, temveč tudi možgane. Razen tega si je zlomil kost v nosu in ima tudi sicer na glavi bujše poškodbe, tako da bo moral ostati v bolnišnici in ne sprejemati obiskov. Le zvezni kancelar dr. Schuschnigg ga je smel včeraj za malo časa obiskati.

Nedeljski vozni listki v Italijo

Belgrad, 29. avgusta. 1. septembra t. l. stopi v veljavo nova mednarodna tarifa za prevoz potnikov, prtljage in ekspresnega blaga med Jugoslavijo in Italijo. Kot novost v tej tarifi se uvedejo nedeljska in prazniška potovanja z voznimi listki za tja in nazaj. Za ta potovanja so jugoslovanske in italijanske železnice dovolile 50% popusta od normalnih voznih cen. Vozni listek velja od polnoči med petkom in soboto, dneva pred praznikom ali nedeljo do 24. ure dneva po prazniku ali nedelji, to je do polnoči s ponedelja na na torek, in sicer za brze in potniške vlake. Prekinitev vožnje ni dovoljena s temi listki. Prazniki, za katere velja poleg nedelj ta ugodnost, so: Novo leto, sv. Trije kralji (6. januar), sv. Jožef (19. marec), Vnebohod in praznik sv. Rešnjega Telesa, dalje sv. Peter in Pavel (28. junij), Veliki šnaren (15. avgusta), vsi svetniki (1. novembra). Brezmadežno spočetje (8. december) in Božič (25. december). Nedeljske in prazniške listke v tem mednarodnem prometu med Italijo in Jugoslavijo bodo izdali na obeh področjih na daljave do 250 km. To pomeni, da bodo v naši državi izdajale te listke samo postaje na področju zagrebškega in ljubljanskega železniškega ravnanstva.

Sah v Varšavi

V petnajstem kolu je premagala Argentina Romunijo z 2½:1½. Anglija Palestino z istim rezultatom, Češkoslovaška Estonso 3:1. Madžarska Finsko z 2½:1½, Danska Italijo 3:1, Jugoslavija Francijo 3:1, Poljska Irsko 4:0, dočim je končal match Avstrija : Švedska 2:2 in USA: Litva 2:1 (1). Latvija : Švica pa 1½:1½ (1). Poljska je že dosegla Švedsko in je obenem z USA najresnejši konkurent za prvo mesto.

Sestnajsto kolo je dalo naslednje rezultate: Argentina : Švica 2½:½ (1), Jugoslavija : Latvija 1:1 (2), Poljska : Francija 2½:1½, Danska : Irsko 1:0 (3), Avstrija : Italija 3:1, Švedska : Finska 2½:1½, Litva : Madžarska 1½:1½ (1), USA : Estonso 3:0 (1). USA si je s to zmago zelo izboljšala pozicijo in ima sedaj že boljše izglede za prvo mesto kot Švedska. Češkoslovaška: Palestina 1½:1½ (1) in Romunija : Anglija 2:1 (1). Po šestnajstem kolu je stanje konurentov za prvo mesto naslednje: Poljska in Švedska 4½, USA 43 (2), Češkoslovaška 41½ (1) in Madžarska 40½ (1) Jugoslavija se bo morala najbrže zadovoljiti s šestim mestom. Vršila se bodo še tri kola in ima Jugoslavija po vrsti sledeče nasprotnike: Švico, Argentinijo in Poljsko.

Lahki atleti

Berlin, 29. avgusta. AA. Včeraj in pred včerajšnjim je v Berlinu zasedal svet mednarodne zveze za lahke atletike. Predsedoval je predsednik Edström (Švedska). Nova pravila za tekmovanje v hoji na olimpijadi bodo pisмено sporočili članom zveze. Zveza je sprejela Albanijo kot članico. Dalje je zveza zavrnila predlog, da bi priznala mednarodna študentska tekmovalna za kvalificirana, da bi mogla podeliti naslov svetovnega prvaka. Vprašanje tekmovalna za evropsko prvenstvo še ni urejeno. Posebno proučujejo vprašanje, ali naj se tekme vrše vsako leto ali vsako drugo leto. Japonškega predloga, da naj bi se na olimpijadi uvedlo štetje po točkah, niso sprejeli. Sprejeli so pa pravila za tekmovalna pri teku »cross country«, ki jih je izdelal Madjar Stankovits.

Dunajski vremenski napoved: Počasni se bo zjasnilo. Zjutraj hladno, ponekod megla.